

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BOBEDI (P2)

NGWANAITSEELE 2011

MEMORANTAMO

MADUO: 80

Memorantamo o, o na le ditsebe di le 24.

KAROLO YA A: POKO

Maboko a Setswana – MK Mothoagae

POTSO 1 (POTSO YA TLHAMO)

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha

tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 10 go

tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

A ke bona bongwetsi? - GK Setou

- Mmoki o senola maikutlo a kutlobotlhoko le go tshwenyega ka mokgwa o betsi ba tsholwang makgwakgwa le go sotlwa fa ba le kwa ba nyetsweng gona.
- Se se dira gore mmoki a ipotse gore a tsholo e e sa siamang e, ke yona bongwetsi tota.
- Mmoki o kaya gore tiro e nngwe le e nngwe e lebane ene fela, ga go na le fa e le ope yo o mo tlhagang thuso le e seng go mo utlwela botlhoko tota.
- Mmoki o tlhagisa gore le fa a dira ka natla le botswerere, ga go na le fa e le mothonyana ope yo o mo akgolang gore o ntsheditse tiro dinala.
- O kaya gore o kgobiwa ka mafoko gore ke ngwetsi ya setshwakga, go na le go akgolelwa bontle bo a bo dirileng.
- O lela ka gore o tlhola a emeletse motshegare otlhe, letsatsi le mo fisa mo go maswe, a se na boikhutso.
- Fa monna wa gagwe a goroga, mmatsalaagwe o mo tladika ka dipuo tse di maswe mo go mogatse.
- Mogatse o mo pataganela le mmatsalaagwe ka go mo kgoba ka mafoko le dipuo, go na le go mo ema nokeng.
- Mmoki o ipotsa gore a bongwetsi ke gona go tlhoka go rera dilo tsa lelapa la gago le molekane wa gago.
- A bongwetsi ke go tshelela mo matlhapeng le mo ditshebong tsa batho ba ba tshwanetseng go go ema nokeng.
- Mmoki o ipotsa gore a o dirwa dilo tse e kete ga a na mme yo a mo tsetseng kgotsa e kete o itlisitse mo a nyetsweng gone.
- O tlhalosa gore o a itse gore bongwetsi ga bo simolole ka ena, fela ba gagwe e kete bo feteleditswe ka tshwaro e e makgwakgwa e.
- Mmoki o pegwa molato wa go palelwa ke go tshola ngwana wa bobedi.
- O bona go le botoka go boela gae ka a sa latlhiwa.

[10]

(2)

KGOTSA

POTSO 2 (DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE)

Maboko a Setswana – MK Mothoagae

Moratwa yo o tlhadilweng – LD Raditladi

2.1 Kutlobotlhoko ya go tlhalwa ke moratiwa wa gagwe.

2.2	Le mesimana ke e okometse yotlhe.	(2)					
2.3	Enjambamente.	(1)					
	Go tlisa go relela ga poko/go tsweletsa kanelo ka bonako mo molathetong o o latelang/kelelo ya kakanyo						
2.4	Mmoki o kaya gore o ya go kopa thuso mo bathong ka go ba tlhalosetsa gore moratiwa wa gagwe o nyeletse le monna yo mongwe.	(2)					
2.5	Se ileng se a bo se ile mosima-motlhaela-thupa, lesilo ke moselatedi/selo se o se pateletsang se tsenya dingalo/gantsi o lemoga botlhokwa jwa motho fa a sena go tloga fa thoko ga gago. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).						
	KGOTSA						
POTSO	3 (DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE)						
Maboko	o a Setswana – MK Mothoagae						
Loso –	MD Mothoagae						
3.1	Loso ga le tlhaole, le tsaya mohumi le mohumanegi mme ga le tshwane le tlala e e tlhophang bahumanegi fela.	(2)					
3.2	"Ana loso o setlhogo jang go ipoa kgatsu"./" O mpone bosiela maloba, gompieno ke khutsana".	(2)					
3.3	Mmoki o kaya gore loso lo sutlhelela gongwe le gongwe, ga le na gore a o a rata kgotsa ga o rate e bile ga le fe motho sebaka sa go laela.	(2)					
3.4	Tlogelo. Go bontsha moretheto o o rileng mo meleng/ditemaneng./ Go somarela mafoko.	(1) (1)					
3.5	Go naya loso maikutlo a setho, a go bolaya le go utlwisa botlhoko.	(2) [10]					
	KGOTSA						
POTSO	4 (DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE)						
Maboko	o a Setswana – MK Mothoagae						
Aferika	- LD Raditladi						
4.1	Bontle ba naga ya Aferika/lorato lwa lefatshe la rona.	(2)					
4.2	Lefatshe la Aferika le tshwana le lekgarebe le le ratwang ke makau a dinatla.	(2)					

4.3 Mmoki o dirisa mothofatso/tlhatlagano gonne o tshwantshanya lefatshe la Aferika le mosetsana yo montle. Ponagalo e, e thusa go senola, go totobatsa le go bopa setshwantsho sa bontle jwa Aferika ka go bo bapisa le mosetsana yo o kgabileng ka selefera le gauta. Bontle jwa Aferika bo bonwa mo monyenyong o o phatsimang le mo bontleng jwa gauta. Tseno ke dimenerale tse di ungwang go tswa mo Aferika.

(4)

4.4 "Lefatshe le ke mosetsana/selefera ke meno a gagwe" - Gore mmuisi a tlhaloganye bontle jo bo buiwang ka go bopa setshwantsho sa mosetsana a galaletswa ke selefera, gauta le teemane.

(2) [10]

LE

POTSO 5 (POTSO YA TLHAMO)

Tshingwana ya Maboko – MC Kgasi

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha

tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 10 go

tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

Ingapele, mošwa! - MC Kgasi

- Mmoki o ikuela go mošwa go tsoga mo borokong, go emelela ka dinao a itirele, e se re ka moso a ikotlhaya nako e setse e ile.
- O kopa mošwa go ithuta nako e sa ntse e mo letla.
- A re mošwa a se ka a dira dilo a le mongwe fela, a ikaege ka botlhogoputswa gore fa botshelo bo nna thata, a nne le seikokotlelo se se ka mo thusang.
- O ikuela go mošwa go ithuta dikoma le go letsa lepatata la ntwa go dibela setso le go tlhokomela morafe.
- Mmoki o lopa mošwa go se dire dilo a sa akanye, a se direle dilo mo lefifing.
- A re mošwa a dire dilo a itse se a se ikantseng.
- Mmoki o gakgamadiwa ke mošwa fa a re ga a batle thuto ya segompieno mme a sa itse se a se ikantseng.
- O eletsa mošwa go sisimoga le go tshaba dilo tse di isang kwa tatlhegong.
- Mmoki o rata mošwa a ka ithuta thata gore a kgone go nna lesedi la go dirisa khumo e e boitshegang ya naga ya rona.
- A re bašwa ba nne dingaka le babueledi go thusa setšhaba le go se boloka.
- O lemosa bašwa go se diiwe ke dilo tse di se nang boleng mme ba itome sankatlhe go direla naga ya bona.
- Mmoki o lemosa mošwa go tsoga borokong gonne go senyegile, fa a sa lemoge o tlaa thanya go le thari.

[10]

KGOTSA

POTSO 6 (DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE)

Tshingwana ya Maboko – MC Kgasi

Selelo sa motshwarwa

	PALOGOTLHE YA KAROLO YA A:	30				
6.5	Tshwantshanyo e e dirisitsweng e thusa go utlwatsa tlhakatlhakano le dintwa tse mmoki a di dirileng ka go mmapisa le ntsu e tsobera metsi. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2) [1 0]				
6.4	Tsa'go, tsa'go - e golaganya mela mengwe ya ditematheto tse di tsamaelanang ka dikakanyo/ Go somarela mafoko. Ka tlhoafalela/go tsaya dikeletso/tsa'go. Ka itumelela/go tlhoafalela tlhotlhomiso/tsa'go - Tlhatlaganyo ya popego - go gatelela bokao jwa go ikotlhaela go reetsa dikgakololo tsa tsala e e bosula/Tlogelo - E naya leboko moribo o o bonako, ka go dirisa tsa'go boemong jwa tsa gago. Tlhoafalela, tlhofalela - Tshekagano - go naya leboko lonko lwa kopelo. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)				
6.3	Badimo ba tlaa go huralela/o ka wela mo diatleng tsa batho ba ba sa go rateng/o ka sulafalelwa ke botshelo wa sala o maketse.	(2)				
6.2	A kutlobotlhoko/sulafalelwa ke dithaelo tsa tsala.					
6.1	Go ikotlhaya ga motshwarwa.	(2)				

KAROLO YA B: PADI

POTSO 7 (POTSO YA TLHAMO)

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha

tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go

tshwaya tiro ya motlhatlhojwa.

Leba Seipone – Kabelo Kgatea

- Motswagauteng o gola le go tlhalefa a bidiwa ka maina a le mantsi a kgobo le tshotlo, fela maina a, ga a ka a mo nyemisa mooko le fa mo dinakong dingwe a ne a tle a ipotse gore a tota ke mothomontsho ka moo a neng a tsewa ka teng.
- O godisitswe ke nkokoaagwe ljelele, a sa itse batsadi ba gagwe ba ba mo tsetseng fela o ne a nna pelotelele go batla go itse batsadi ba gagwe.
- Mosala o mo ila ka letlhoo le le boitshegang. Letlhoo la ga Mosala, dipuo tsa go kgoba le maina a tshotlo, tsotlhe di aga le go tiisa Motswagauteng gore a se ka a itlhoboga mo botshelong.
- Seipone le mafoko a mosadimogolo ljelele e nna pilara le seikokotlelo tse Motswagauteng a ikaegang ka tsona ka dinako tsotlhe fa a thatafalelwa ke botshelo.
- Motswagauteng o bogisiwa ke Teko le Moleko ka go mo tshosa ka sepoko sa maitirelo. O boitshoko gonne o bogisiwa le go itewa mo go botlhoko ke Mosala morago ga go timetsa podi mme ga go kwa a ka bonang thuso gona ka mosadimogolo a setse a iketse badimong, o bona se se botoka e le go inaya naga.
- Motswagauteng o idibadiwa ke serame mme o selwa ke Mokwepa yo o retlang batho go dira dipheko ka bona. Kwa ga Mokwepa o beolwa ke Gokatweng yo o lemogang fa e le morwae mme o mo ngwegisa ka kgoro ya sephiri.
- Go tloga kwa ga Mokwepa, Motswagauteng o leba Foreiborogo kwa a lekang maano a go itshedisa le Kabo ka go kgoromeletsa batho dithoto.
- O wela dingalo ka go thusa gore legodu le le phamoletseng mosadimogolo wa mosweu sekgwama le tshwarwe. O teketiwa ke batho mo go maswe ka ntlha ya se mme o amogelwa kwa bookelong a le fa gare ga loso le botshelo. Semelo sa gagwe ga se mo letle gore a ineele morago ga go bona lepodisi le a le boneng kwa ga Mokwepa le batla gore a tsholole kgetsi ka e ama monnaalona.
- Motswagauteng o bona se se botoka e le go tshabisa mala ditlhokwa. O leba Mafikeng, o robala le batho ba ba nnang mo mebileng kwa kerekeng. Botshelo jo bo makgwakgwa jo, ga bo mo nyemise mooko.
- Bopelokgale ba gagwe bo mo kgontsha go fetela Gauteng a se na thekete ya terena le fa a ne a thusiwa ke batho ba ba mo koleketseng madi a thekete.
- Kwa Gauteng Motswagauteng o tshela botshelo jo bo kotsi jwa go robala kwa mekhukhung ya baipei le Alberto le Salamina. O lwala thata fela ga a ineele mme o thusiwa ke Alberto le Salamina.
- Ditshikare tsa gagwe di mo lemosa kotsi e e mo lebileng mme o a tshaba morago ga go bona *Salamina* a rekisetsa Sedupe moriri wa gagwe. Botlhale ba gagwe bo mo lemosa gore a ka itshedisa ka kgwebopotlana ya go beola batho moriri.
- Botlhale le bopelotelele ba gagwe bo mo rotloetsa go tsena sekolo sa bosigo mme o falola ka maemo a a kwa godimo.

- Maikaelelo a gagwe a mo lebisa Kerisetoropo kwa a kgatlhanang thu! le Mmasepanapodi yo o neng a direlwa ke nkokoaagwe ljelele.
- Ga a ineele mo mathateng a tlhaolele a a kopaneng le ona kwa sekolong sa Foreiborogo mme kwa bofelong go nna le poelano ka ntlha ya gagwe.
- Motswagauteng o pelokgale gonne ga a nna le bothata fa mapodisi a mmatla go nna paki mo tshekong ya polao ya ga Mokwepa yo o bolailweng ke Gokatweng, a mmolaela gore o dirile gore a bolaye *Jankie Smook* (rraagwe Motswagauteng) le go leka go bolaya Motswagauteng, Kwa tshekong ke gona Motswagauteng a lemogang gore Gokatweng ke mmaagwe mme *Janie* ke rangwanaagwe.
- Tsotlhe di ya bokhutlong, Motswagauteng o boela Motsitlane mme o a ikitse jaanong gore ke ngwana wa ga Gokatweng le *Jankie Smook*, le gore leina la gagwe ke Puso, e seng la tshotlo la Motswagauteng.
- Maina a tshotlo, go sotliwa le go itewa ke Mosala, mathata a a kopaneng le ona mo botshelong le botshelo bo bo makgwakgwa, bo a neng a sa itse gore a e tla re le ntsha nko a be a tshela, tsotlhe di ageletse mo go bopeng semelo se se thata sa ga Motswagauteng, sa motho yo o neng a sa ineele le fa go le thata jang, yo o neng a ikantse pilara e a neng a e tlogeletswe ke mosadimogolo ljelele, e leng seipone le mafoko a a neng a mo emisa ka dinako tsotlhe fa a phutlhame.

[25]

(4)

KGOTSA

POTSO 8

Leba Seipone – Kabelo Kgatea

tsholetseng.

8.1	Mosala.	(1)
0. 1	iviosaia.	(1)
8.2	Lala go nna šwelane e wele.	(2)
8.3	"Leba seipone ngwana wa ga Gokatweng, o bue le motho yo o mmonang mo go sona, o mo rate, o mo tlotle, o mo tshepe gonne go se motho ope yo o mosola go feta ena mo botshelong jwa gago. Leba seipone Motswagauteng, leba seipone"	(4)
8.4	A ne a tlosa Motswagauteng mo monaganong wa go ipolaya, a itshokela botshelo le fa bo ne bo le bokete/thata.	(2)
8.5	O ne a sa dire kgotsa a ise a ke a dire.	(2)
8.6	Ke motho yo o sa ineeleng mo botshelong, o dira ka natla go fitlhelela maikaelelo a gagwe/o tlhogobonolo/o botlhale. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)
8.7	Ka yona Motswagauteng o fisegela go kopana le motho wa nomore e e tlhagelelang mo keetaneng, ka jalo ditiragalo tsa padi di tswelela pele mo maitlhomong a ga Motswagauteng a go batla se keetane e se mo	

(2) **[25]**

8.8 E dirile gore botshelo jwa ga Motswagauteng bo bolokwe ke Gokatweng go tsweletsa morero pele. (2)8.9 E mo tlholela tshotlo le go kgojwa ka mafoko mme tse di aga semelo sa motho yo o kgotlelelang le go itshokela mathata a botshelo. (2)8.10 Nka lopa Modimo go ntsaya go ntlosa mo tshotlegong e ke leng mo go yona/ ke ka boela kwa go malome Mosala go ikopela maitshwarelo a go timetsa podi le go mo solofetsa go tsogelela ka le le latelang go e batla. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe). (2) 8.11 Lorato lwa motsadi mo ngwaneng ga le na selekano e bile ga go sepe se se ka le etang pele/letsogo la mmuso le leleele/le fa o ka e buela lengopeng magakabe a a go bona.

KGOTSA

POTSO 9 (POTSO YA TLHAMO)

Omphile Umphi Modise - DPS Monyaise

(Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Go nna sephiri ga ga MmaMosidi go mo tlholetse khutsafalo le mathata. O aga a le pelopedi, a sa itse gore a bolelele mogatse ka ga Omphile kana nnyaya, mme se se mmakela mathata le khutsafalo tse di sa feleng. O bona botoka e le go swa senku, gongwe a boifa gore mogatse o tlaa mo tsaya jang.
- Fa mogatse a tswa a ya tirong o tswa letsholo la go batla morwae mo mebileng.
- Ka a ne a tshwaile Omphile ka fa morago ga tsebe, o ne a tsamaya a okomela bana ba basimane go leka go bona gore a ga se morwae.
- Ka go dira jaana, batho ba ne ba mo tshaba e bile ba mmitsa dinalanyana fa bangwe ba akanya gore ga di mmogo.
- Segakolodi sa ga Motlalepule ga se mo robatse, se mo tshwenya nako le nako, bogolosegolo fa a bona Mosidi a ntse a gola mme a sa itse se se diragalang ka morwae kwa o gona.
- Le fa ba ne ba tshola ngwana wa mosetsana e bong Mosidi ga a ka a tswala phatlha ya ga Omphile ka jalo a tsena RraMosidi ka leano la gore ba ye go itseela ngwana wa mosimane kwa Olanti, maikaelelo e le gore a tle a tlhophe wa gagwe ka a ne a tla mmona ka letshwao.
- Kwa kgodisetsong o itlhagenelela kwa pele go keleka basimanyana botlhe ka fa morago ga ditsebe, ka Omphile a ne a na le lebadi ka fa morago ga tsebe.
- Fa a lemoga fa Omphile a se teng o tlhalosetsa monna fa go se ope yo o mo gapang maikutlo go nna ngwana wa bona.
- Go sa bolelele monna le go sa fitlhele Omphile kwa kgodisetsong go tsenya Motlalepule dingalo, o simolola go boga mo moweng ka ntlha ya go jewa ke lekunutu le le itsiweng ke ene fela.

- Motlalepule o simolola go otlhega, o balabala ka pelo le go akanya fa morwae a iketse boyabatho.
- O ya go batla Omphile kwa mafelong a ba ba itidimaletseng mme o boa ka nngoba e sa fotlhwa.
- RraMosidi o mo tabogisa le dingaka tse di farologaneng mme ga go nko e e tswang lemina.
- Ka go retelelwa ke go fitlhelela morwae, ka a ne a gopotse gore fa a mo tshwaile ka fa morago ga tsebe, go tlaa nna bonolo go mmona, o feleletsa a selwa tsatsi lengwe le lengwe mo mebileng.
- Ka e ne e le tlwaelo ya ga Modise le mogatse go lekola balwetsi mo motseng, ba ne ba jela MmaMosidi nala.
- Modise o gakgamalela gore ke mang yo o mmitsang ka leina la Omphile morago ga sebaka se seleele a sa le dirise, le gona ka le ne le sa itsiwe.
- Ditiragalo tsotlhe tse di kailweng fa godimo di diragala ka ntlha ya fa MmaMosidi a fitlhetse monna sephiri sa gagwe. Tsotlhe tse di mo tlholela mathata le mahutsana.

[25]

(2)

KGOTSA

POTSO 10

tsotlhe.

Omphile Umphi Modise - DPS Monyaise

10.1	O ne a tshaba basetsana ba ba neng ba mo logetse leano / o ne a boifa go wela mo seraing.	(2)
10.2	Nnyaya - e ne e re fa a bona Mosidi a gopole Omphile.	(2)
10.3	O kgonne go tswelela ka dithuto tsa gagwe go fitlha a di wetsa. O ne a itshokela kgomo ya gaabo ya setseno e e neng e gana go ya gae go fitlha a goroga le yona bosigo. O kgonne go sia basimane ba kwa Maikutlwane ka motshameko wa lofetlho. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(3)
10.4	Mosadi mongwe wa bophirima, o kile a re o a le leka mme ba tsoga ba mo fitlhela a le mošampa.	(2)
10.5	Bogologolo go sa ntse go ruilwe dikgomo/morafe o busiwa ke kgosi/pula e sa ntse e fetlhiwa. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)
10.6	Ee - ka gonne Thandi o ne a mo tlhoile ka ntlha ya fa a mo gaisa ka bontle. Nnyaya - ena a ka bo a ganne go tsena mo phaposing ya ga Thandi ka a itse a sa mo rate.	(2)
10.7	O ne a le kemonokeng - ka go tsoga a wa le mosadi wa gagwe ka dinako	

(2) **[25]**

10.8	Go mo ngokela gore a tle a kgone go bua le ene/go ipala mabala a kgaka/go mo lemosa fa a ne a mo itse. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)
10.9	Ke ne ke tlaa tshola lesea le gonne le se na molato/ke ne tlaa ya kwa Lefapheng la Pholo go kopa thuso ya go lemolola. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)
10.10	Ee - gongwe Modise o ne a tlile go mo tlhoa le go bolelela mmaagwe masana a kokometse. Nnyaya - e kete Motlalepule a ka bo a tshetse lobakanyana gore a tle a tlhalosetse morwae dilo tsotlhe tse di diragetseng. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)
10.11	Ke ne ke tlaa dumela gonne ke lemoga fa mosadi wa me a koafalela pele letsatsi le lengwe le le lengwe, ke sa itse se se mo jang / ke ne ke tlaa gana gonne re setse re na le ngwana yo e leng wa rona / ke ne ke tlaa gana ke re re itshololele ngwana wa rona/wa mosimane. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)
10.12	Ee - gonne o rata mosadi wa gagwe ka pelo yotlhe ya gagwe/a mo direla sengwe le sengwe se a se tlhokang Nnyaya - o ne a tshwanetse go ka bo a kopile mosadi go mo tsholela ngwana wa mosimane/ba ka bo ba itlhophetse yo mongwe fela wa ngwana wa kwa	

KGOTSA

POTSO 11 (POTSO YA TLHAMO)

kgodisetsong.

(Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

Masego – G Mokae

- Mosadi wa ga Vusi o ne a mo tlhala, a mo thibela le go naya bana ba gagwe lorato.
- O ne a bolaya kgatlhego ya ga Vusi mo basading ka maitsholo a gagwe.
- O ne a simolola boaka le makau a a neng a kgona go mo isa kwa menateng e *Vusi* a neng a sa kgone go mo isa gona ka ntlha ya kiletso ya gagwe.
- Morago o ne a tsenya kgetsi ya go tlhala mme a tshela bana ba ga Vusi mowa o o maswe go nna kgatlhanong le rraabona.
- Vusi o ne a tlhologelela bana ba gagwe mo go botlhoko thata mme a eletsa go ba
- Masego o ne a tsena mo botshelong jwa ga *Vusi* jwa dilabe le dikeletso tse dintsi.
- Masego o ne a ipotsa gore a o tlaa kgona botshelo jwa maparego le Vusi.

- Masego le ene o ne a tla ka matsadi a a a boneng mo go se a sa kgoneng go se bitsa lerato.
- Mabadi a a a boneng fa a ithwala Sello, ngwana yo a mo imileng ka ntlha ya go tlhoka maikarabelo gonne a ne a betelelwa ka ntlha ya go itshiela.
- Nomhle o itse sentle fela gore pele Vusi a ka tswa mo sedikeng sa magiseterata, o tshwanelwa ke go bona tetla go tswa go badiredipuso ba gantsi ba mo ganelang ka yona mme o ba tseetse kgakala le Vusi morago ga tlhalano ya bona.
- O kgona go ba bona fela ka molemo wa gagwe mme mo malatsing ao o ne a se na molemo ope.
- Mo bokhutlong ba 1975, kiletso ya ga *Vusi* e ne ya se ka ya ntšhwafadiwa gape.
- Seno se ne sa naya Masego tsholofelo fa kamano ya bona ya lorato le *Vusi* e tlaa gola thata.
- Tsholofelo ya ga Masego e ne ya se ka ya nna ka moo a neng a akanya ka gone mme a tla a hutsa letsatsi le kiletso ya monna wa gagwe e fedisitsweng ka lona.
- Se se neng se naya Masego tshepo e ne e le go lemoga ka moo Vusi a ratang Sello ka gone mme e bile a solofetsa go mo tlhokomela sentle.
- Masego le Vusi ba kopanngwa mo lenyalong ka 13/12/1966.
- Masego a leboga Morena gobo a mo kopantse le monna yo o botlhale le bopelonomi.
- Masego a batla mosadi wa ga Vusi wa ntlha le go mo lemosa kotsi ya go fetola bana dikhutsana rraabo a sa ntse a tshela.
- Vusi a kgona go bona bana ba gagwe kgapetsakgapetsa.
- Bana ba ga Vusi ba tshedisana sentle le Sello mme tsotlhe tsa tsamaya ka thelelo.
- Dikhuduego tsa 1976 tsa bana ba dikolo tse di neng di le kgatlhanong le Bantu Education tsa anama le Alexandra.
- Kiletso ya ga Vusi e ne e tlositswe mme a simolola go ibila le mebila a akgola bana ba bannye ba ba kwalang ditiragalo mo mebileng ya Soweto ka madi a bona.
- Mo botshelong jwa nyalano ya gagwe le Vusi, mapodisi a ne a atisa go ba etela ba sa lalediwa mme ka dinako tsotlhe ba tla ba bifile.
- Ka nako e ba ne ba tsena ka boitumelo e kete ba tlile go bega lenyalo kgotsa botsalo jwa ngwana.
- E ne e le letsatsi la boraro Vusi a sa boela gae fa e sale a re o tlaa tla thari ka a na le kopano e e botlhokwa le baeteledipele ba bana ba dikolo.
- Mapodisi a ne a isa Masego kwa kgolegelong mme ba mmontsha setopo sa ga mogatse, se na le ntho e e boteng mo lerameng la molema le tse dingwe mo sehubeng.

KGOTSA

POTSO 12

Masego – G Mokae

12.1 O godisitse ngwana yo o ka bong a bolailwe e sa ntse e le lesea go nna ngaka.

12.2 Go thubegelwa ke lelapa go mo tlholetse loso. Botshelo jwa gagwe ba simolola go nna le mathata a le mantsi.

Phetla

[25]

(2)

(2)

Kwalololo e ileditswe

	PALOGOTLHE YA KAROLO YA B:	25
12.12	Ee - ga go na motsadi yo o ka dumelang gore ngwana wa gagwe a dirwe lekgoba la thobalano. Nnyaya - o ne a tshoga gore o tlaa kobiwa mo polaseng le ba lelapa la gagwe mme ba bolawa ke tlala le go tlhoka bodulo. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)
12.11	Puso ya tlhaolele e ne e sa letlelele kimo ya moithuti wa sekolo, o ne a kobiwa, fela puso ya gompieno, le fa o imile o na le tshwanelo ya go tsena sekolo.	(2)
	ba gagwe. Nnyaya - gonne rraagwe ga a ka a tshwenyegela go itse kwa morwae a leng teng. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)
12.10	Ee - ngwana yo mongwe le yo mongwe o na le tshwanelo ya go itse batsadi	
12.9	Bathobantsho ba ne ba bolaelwa lesidi/basweu ba ne ba sotla bantsho./ Maikutlo a letlhoo/kutlobotlhoko./tenega./ipuseletso.	(2)
	kgonne go bonela Masego tiro e e dirileng gore ngwana wa gagwe a tsweletse dithuto. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(1)
12.8	O na le lerato - o amogetse Masego kwa ntlong ya gagwe. O kemonokeng - o ne a lekola Masego gangwe le gape kwa bookelong/o	(1)
12.7	O iphitlhela a imile ngwana a sa ikaelela ka ntlha ya go leka go kgotsofatsa tsala.	(2)
12.6	Go bona bathobantsho ba gololosegile. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)
12.5	O ne a sa tlhole a batla go utlwa sepe ka makau O ne a lebeletse go tlhokomela mmaagwe le morwae ka dinako tsotlhe. E mo thusitse go bona lekau la nnete le le neng le mo rata le go tshegetsa ngwana wa gagwe mo dithutong. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(3)
12.4	Masego o ne a ithuta ka diphoso tsa gagwe mme a tsaya maikarabelo a a tletseng a go godisa morwae le go tila gore a gate fa a ne a gatile gona.	(2)
12.3	O na le lerato la nnete, ga a batle go fitihela Sello dilo dingwe tse di amang lerato la gagwe le Masego/o botho le kagiso ka gonne ga a lwele gore ngwana a fetole sefane. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)

KAROLO YA C: TERAMA

POTSO 13 (POTSO YA TLHAMO)

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha

tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go

tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

Matsapa di a tsaya kae? - SS Mokua

SEKOROPOLAPA

- Nkefi o ne a sa nyalwa, mme a sa leke go ipatlela lekau le le tla mmayang fa fatshe. O ne a ipeile mo go rralelapa e bong Ntope. Mafenya o ne a mo rata, mme a ipala mabala a kgaka mo go ene. Nkefi ka a ikantse Ntope o ganana le topo ya ga Mafenya.
- Mafenya o roma Dikobe gore a mmuelele mo go Nkefi gonne ba tsene sekolo mmogo. Nkefi o bolelela Dikobe fa Mafenya e se wa maemo a gagwe. O bolela fa rraagwemogolo e le kgosi kwa Lefurutshe, e bile a na le ntlo e e leng ya gagwe. O bolelela Dikobe fa a na le madi e bile Mafenya e le sekoropolapa.
- Dikobe o mo gakolola fa dithoto tsa lefatshe di sa ka ke tsa mo tswela mosola fa a setse a godile mme go batlega lorato lo lo ka mo gomotsang fa a setse a godile.
- Setswana sa re fa mosadi a inama o a bo a ikantse motlokolo. Ke nnete Nkefi o gana Mafenya jaana gonne a ikantse gore o tlaa ratana le Ntope. Dikobe o lekile go mo eleletsa gore a ipatlele monna yo o tlaa mo nyalang ka Ntope a nyetse mme a gana go mo reetsa. Dikgakololo tsa ga Dikobe e ne ya nna lefela gonne ga a ka a di isa tlhogong.
- Ka gompieno go ne go sa tshwane le maloba, mo o neng o fitlhela mosetsana a swela ka fa teng, Nkefi o ineela mo phafaneng kgotsa ka ntlha ya fa a ne a na le dilo tsotlhe mme fela a tlhoka molekane e bile a palelwa ke go ipala mabala a kgaka gonne e ne e le moila. Bojalwa o bo nosiwa ke eng ka a ne a na le dilo tsotlhe.
- Ka ntlha ya maruo a lefatshe a a neng a na nao, o kgona go oka Ntope ka ona mme go ise go ye kae ba bo ba ratana. Ka bonako jo bo sa fediseng pelo, Ntope o setse a nna kwa ga gagwe e bile o filwe le dinotlolo tsa ntlo ya gagwe.
- Lelapa la ga Ntope le a thubega ka ntlha ya ga Nkefi yo o ruileng monna ntswa a na le kwa ga gagwe. Mogatsa Ntope o begela bagolo fa Ntope a sa tlhole a robala mo lelapeng.
- Morago ga gore Ntope a bone kotsi ya sejanaga, go fitlhelwa Nkefi kwa bookelong boemong jwa ga mogatsa Ntope. Ga a na ditlhong kgotsa gona go swaba gore mogatsa Ntope o tla re eng fa a ka mo fitlhela kwa bookelong gonne a ikgaotse tlhogo ka go se ope yo a mo ikantseng kwa ntle ga Ntope.
- Fa Ntope a se na go di tlotla le badimo, o lela go gaisa le mogatsa moswi gonne go se ope yo o tlaa tlholang a mmona. Mafenya yo o neng a mmitsa sekoropolapa le ena o tsweletse ka botshelo, o nyetse e bile o na le mosadi, bana le lelapa mme jaanong ga a na ope yo a ka lelelang mo go ena.
- Seno se dira gore a ineele go feta mo nnotaging le tirong a sa ye jaaka e kete ke ena motlholagadi.

 O ne a tshwanetse gore a se ka a isa dithoto tsa gagwe kwa pele mme a lekalekanye botshelo, a ipatlele montsamaisaloeto wa gagwe yo o neng a tlaa mo nyala go na le go ikanya mofeti wa tsela a tshwana le Ntope jaana gonne go sa itsiwe fa kgotsa e ne e tlaa re morago ga go ijela mahumo a gagwe a boela ga gagwe kwa mosading le bana ba gagwe mme a mo tlogela fela jalo ka a ne a na le kwa ga gagwe.

[25]

[25]

KGOTSA

POTSO 14

Matsapa di a tsaya kae? - SS Mokua

14.1	O thusitse gore madi a inšorense ya moswi a kgone go tswa go re go rekiwe lekase.	(2)
14.2	Gore a tle a amogele madi a inšorense. Ngwana wa gagwe o ne a adimilwe fela ga a direlwa lenyalo. Ngwana wa bona a ka se bolokelwe kwa matikiring ba na le ntlo e kgolo.	(3)
14.3	O lenyatso ka go tsenatsena dikgang tsa bagolo/ga a tlotle ba bogadi ba ga kgaitsadie.	(2)
14.4	Go lwelwa setopo sa Kgabele.	(2)
14.5	Nnyaya - gonne ba tshwanetse go reka lekase la madi a a lekaneng gore ba tlogelele Raesebo madi/gore a tle a kgone go tlamela ngwana/gore a tle a kgone go simolola kago ya ntlo.	(2)
14.6	Go utlwisa botlhoko ka go lwelwa motho yo o ithobaletseng, a sa bone.	(2)
14.7	Mmaagwe moswi o makgakga, o a ikgantsha e bile o rata madi fa Nkele a na le tirisanommogo le go sa rate go tsena merero ya bana.	(2)
14.8	Raesebo o bona tetla ya go boloka mosadi wa gagwe.	(2)
14.9	Ee - o ne a tsereganya fa Mmatšhatshi le Monyana ba ne ba gapeletsa gore setopo se tswele mo lapeng la bone. O ne a kgona go ba bontsha phoso e ba neng ba tlile go e dira.	(2)
14.10	Ee - gonne o mo kutlobotlhokong e bile o ipaakanyetsa go boloka mosadi/batho ba ba ka bong ba mo thusa ke bona ba ba mo bakelang mathata.	(2)
14.11	Ke ne ke tlaa ba tlogela ba mmoloka mme mo pelong ke itse fa e le mosadi wa me/ba tlaa bo ba nthusitse go somarela madi a me a nka bo ke a dirisitse go fitlha/ke ne ke tlaa gana gonne ke ntshitse ditshwanelo tsotlhe tsa lenyalo. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)
14.12	Batsadi ga ba a tshwanela go tsenatsena merero ya bana ba bona ba ba nyetsweng, ba tshwanetse go ba naya sebaka sa go ikaga le go inaganela.	(2)

15 NSC – Memorantamo

KGOTSA

POTSO 15 (POTSO YA TLHAMO)

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go

tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

Ga se Lorato - MJ Magasa

Gadifele

- Motsamai o ne a fetogela ba lelapa la gagwe ka go ne go sa itsiwe kwa a nnang gona le gore a o sa ntse a dira ka mogatse a ne a sa bone le tuelo ya gagwe. Ba lelapa la gagwe ba ne ba bolawa ke tlala gonne o ne a tshela a kgothositswe, a godisitse kgotsa a duetse thekethe ya tsela. Bana ba gagwe e ne e kete dikhutsana le kwa sekolong ba sotlega fa rraabo a ija dithata.
- Motsamai o ne a ratana le makgarebe a le mararo e bong Angy, Susan le Gladys. O ne a direla makagarebe otlhe a ka botswapelo ntswa kwa lelapeng la gagwe e le matlhomola. Angy o ne a agelwa ntlo e e nang le motlakase mme fa e sena go fela a kobiwa. Susan ena o ne a rekelwa bene gammogo le go agelwa lebenkele. Morago ga foo Susan le ena o mo ntsha ka baki e a tsileng a e apere. Gladys ena o ne a tlhabololelwa ntlo a bo a epelwa le metsi.
- Mogatsa Gladys yo o neng a ngadile mo tlong ka ntlha ya maitsholo a ga Gladys o ne a boela gae mme a fitlhela Motsamai. O ne a mo duedisa dikete di le lesome tsa diranta ka go bo a ntse a nna fa ga gagwe.
- Ga twe se sa feleng se a bo se tlhola. Motsamai o ne a felelwa ke tiro mme a boela kwa ga gagwe. O ne a sa felelwa ke tiro fela, le madi a phenšene a ne a duetse dikoloi tsa tiro tse a sa bolong go thula ka tsona.
- O fitlhetse dilo di fetogile kwa ga gagwe. Bana ba feditse dikolo, mmaabona a dira e bile a iponetse mongwe yo a thusanang nae botshelo. Fa a fitlha kwa ga gagwe o batla gore dilo di tsamaye jaaka di ne di ntse.
- Gadifele o ne a mmolelela fa a tshwana nae, a ratwa fela jaaka le ena a ne a ratwa. O kaile fa le ena a ile go ba jakela gonne Motsamai a sa dire a tlhola a dikologa le letsatsi mme dijo tsona a di batla.
- O ne a re a itshoke jaaka le ene a ne a itshokile gonne a ne a itse gore fa yo mongwe a ile majako yo mongwe o sala le lelapa. O boleletse Motsamai fa go refosanwa, mme fa yo mongwe a lapa go tshwanetse ga simolola yo mongwe.
- O kaile fa a ne a ithaya a re ga go botlhoko gonne a mo tlogetse le masea fa ena a mo tlogela le ba ba godileng. Koloi e ne ya mo tsaya jaaka metlha mme Motsamai a sala a idibala.

Selapo

- Gadifele o ne ikuela mokgosi mo lelapeng la ga Rre Selapo ka ditiro tsa ga Motsamai. Jaaka baagisane, rre Selapo o ne a leka go ya go ba agisanya mme o ne a boa ka nngoba e sa fotlhwa gonne Motsamai o ne a mmolelela fa a palelwa ke lelapa la gagwe e bile a ka tswa a batla go dira mosadi wa gagwe go nna wa bobedi, ka baruti ba dira jalo.
- Fa ditlhale di se na go mo felela morutsheng, Motsamai o kgobokanya baagisane, badirammogo le ditsala go tla go thusa go rarabolola bothata jwa lelapa la gagwe gonne ba setse ba mo fetogetse.
- Rre Selapo o ne a ba bolelela gore go botlhoko fa dilo di nna ka mokgwa o, fela o kile a bua le Motsamai, a mmontsha fa a fosetsa mosadi le bana mme a gana go mo utlwa jaanong o lelela mo go bona.

- O ne a re fa mosadi le bana ba mo fetogetse, ke ene yo o ipolaileng, mme fa a se na go rialo Motsamai o ne a wela fa fatshe a idibala.
- Selapo a kopa bana ba gagwe go mo thusa mme ba itsamaela. Selapo le ena a tsamaya gonne a ne a sa batle go ithwesa morwalo o o palelang beng ba ona.

Emanq

- Emang fa rraagwe a boela gae, o boletse gore a fiwe dijo, e seng diaparo le madi a bona. O kaile gore fa e le sejanaga sona o tlaa eletsa go se palama gonne ba sa bolo go bogisega, ba bolawa ke tlala ya bodidi jaanong ena a tla dipitsa di budule a bo a re o ka di laola.
- O kaile fa a sa bone mmaagwe phoso/molato gonne le ena a bone golo gongwe kwa a ka neng a etela gona.
- Fa go biditswe baagisane, Emang o boletse fa rraagwe e le moipolai, dilo a di itirile gonne fa a ka bo a ba godisitse sentle le ena a ka bo a lela le bona, a kgala mmaagwe. Fa rraagwe a se na go idibala o ne a re o itlhaganeletse go ya kwa Dikgogometsong.

Lesego

- Lesego ke ena yo ka gale o ne a itsise mmaagwe fa koloi ya ga bra Dan e le teng. Ka ga go ratana ga ga mmaagwe le bra Dan, Lesego o kaile gore se a ka se kopang ke gore rraagwe a se tingwe dijo mme fa e le tlhokomelo le go tseelwa matsapa ga a tshwanelwa ke go tshwenya mmaagwe gonne a ba godisitse ka bothata mme a tshwanetse go ikhutsa tlhaloganyo.
- E ne ya re fa rraagwe a biditse baagisane, Lesego o boletse fa molemo o busetswa kwa o tswang gonne go se molemo o o tlhapisang bosula. Lesego le ena fa rraagwe a se na go idibala o rile o itlhaganetse mme o tlaa mmona fa a boa go mo isa ngakeng.

[25]

KGOTSA

POTSO 16

Ga se Lorato – MJ Magasa

- O gorositse *Bra Dan* kwa ntlong ya gagwe/o itsisitse bana ba gagwe gore o a ratana e ntse e le mosadi wa lelapa / o etsa monna wa gagwe ka go ratana le *Bra Dan* / ga se sekai se se siameng mo baneng ba gagwe.

 (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).
- O reketse *Suzan* bene a bo a mo agela lebenkele/ O mo jetse madi mme morago a mo koba./ O mo kobile ka ntlha ya gore o bone seo a neng a se batla.
- 16.3 Basetsana ba gompieno ga ba ingwaelwe matsetse. (2)
- 16.4 Ee jaaka o ka fitlhela borre ba bolaisa bana ba bona tlala ka ntlha ya dinyatsi tse ba di direlang sengwe le sengwe e bile ba sa robale kwa gae.

 Nnyaya Go na le borre ba ba nang le maikarabelo mo malapeng a bona. (2) (Dikarabo tsa baithuti tse di nepagetseng di elwe tlhoko.)
- 16.5 Puso e kgonne go duedisa Motsamai R300 ya go tlamela lelapa la gagwe. (2)
- 16.6 Ba tshwana botlhe ka gore ba tlile go ungwa mo go Motsamai. (2)

PALOGOTLHE:

80

	PALOGOTLHE YA KAROLO YA C:	[25] 25
16.12	Nnyaya, gonne o ne a tlholela bana bothata ka ditiro tsa gagwe tse di maswe. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)
16.11	Ee, gonne dilo o di itirile ka ntlha ya go tlhoka maikarabelo le go ija dithata.	(2)
16.10	Ee - gonne batho ba ikgobokanyetsa ka mekgwa e e farologaneng, e e maswe. Nnyaya - gonne <i>Suzan</i> o ne a sa nne sekai se sentle mo ngwaneng wa gagwe ka go dira dilo tse di tswileng mo tseleng. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di sekasekwe).	(2)
16.9	Ee - gonne a ne a paletswe ke go ntlhokomela mo kgodisong ya me. Nnyaya - gonne ke motsadi wa gago, mo neye tlotlo ya bofelo. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa di elwe tlhoko).	(2)
16.8	O latlhegetswe ke madi a diphenšene le tsotlhe tse a ka bong a di abetswe ka ntlha ya go thudisa dikoloi tsa feme.	(2)
16.7	O tswa ka nngoba e sa fotlhwa gonne lebenkele le ne le kwadilwe ka Sentebaleng, morwa wa ga <i>Suzan</i> .	(2)

RUBORIKI

7.1 PUO YA GAE

7.1.1 RUBORIKI YA GO TSHWAYA DITLHAMO TSA MABOKO

Ruboriki ya go tshwaya ditlhamo tsa Poko Puo ya Gae Maduo 10	Puo Kagego,tatelano ya dintlha le tlhagiso,puo,segalo le setaele se se dirisitsweng mo tlhamong	PhitIhelelo ka dinalediPopego e e nyalelanangMatseno le bokhutlo jwa maemo a a kwa godimongangisano e e bopegileng, puo, segalo le setaele se se tlhotlhegileng mme se nepagetse.	PhitIhelelo ka matsetseleko -Tihamo e e bopegileng sentle matseno a a itumedisang le bokhutlo ngangisano le mola wa kakanyo o o bonolo go ka latelwa puo, segalo le setaele se se nepagetseng tihagiso e ntle tota.	PhitIhelelo e e tletseng - Popego e e siameng le ngangisano e e welang matseno le bokhutlo le ditemana tse di nyalelanang sentle kwelano ya ngangisano e ka latelwa puo, segalo le setaele se se napagetseng mo go rileng.	PhitIhelelo e e itumedisang -Bosupi jwa popego bo a bonagalaTIhamo e tlhaela tatelano ya dintlhaDiphoso tsa puo ga di dintsiSegalo le setaele di a tsamaisan di batlile di siama.	PhitIhelelo ka tekano -Popego e na le diphosoGa go tatelano ya dintlhaDiphoso tsa puo di a bonalaSegalo le setaele ga di tsamaelane le maikaelelo a se se kwadilwengDitemana di tletse diphoso	PhitIhelelo e e potlana Popego e e bokoaDintlha ga di latelaneDiphoso tsa puo le setaele go supa kwalo e e bokoaSegalo le setaele ga di tsamaelane le lekwaloDitemana di na le diphoso.	Ga a fitIhelela SetIhogo ga se tsamaisane le ditengGa go bopaki ba letIhomeso le tatelano ya dintIhaPuo e e bokoaSetaele le puo e e fosagetsengDitemana ga di a agega sentle.
Diteng Go naya thanolo ya setlhogo, boteng jwa ngangisano, bosiamisi le go tlhaloganya leboko.				e ge meng				
Phitlhelelo ka dinaledi Boteng jwa thanolo ya setlhogo, dintlha tsotlhe di tlhotlhomisitswe - dinaledi / bontlentle: 90% + bontle tota 80-89%:	7 80-100%	7 80 – 100% 8 – 10	6 70 – 79% 7 – 7½	5 60 - 69% 7 - 8	4 50 – 59%	3 40 – 49%	2 30 – 39%	1 0 – 29%

	. •
NSC -	- Memorantamo

PhitIhelelo ka matsetseleko -Matsetseleko a setlhogo, dintlha tsotlhe di tlhotlhomisitswe. - dintlha tsotlhe di sekasekwe	%62-02	7½ - 8½	7 – 8	6½ - 7½	6 – 7		
Phitlhelelo e e tletseng Dikarabo dingwe di tsamaelana le setlhogo mme ngangisano/kganetso ga e malebaO paletswe ke go araba dipotso -Dintlha dingwe ga di na bopaki go bontsha fa di tsamaelana le setlhogoBokoa thata mo ditlhangweng le mo lebokong.	60-69%	7-8	6½ - 7½	61/2 - 71/2	5½ - 6½	5 – 6	

NSC – Memoranta

Phitlhelelo e e itumedisang Dikarabo dingwe di tsamaelana le setlhogo mme ngangisano/kganetso ga e malebaO paletswe ke go araba dipotso -Dintlha dingwe ga di na bopaki go bontsha fa di tsamaelana le setlhogoBokoa thata mo ditlhangweng le mo lebokong.	4 50-59%	6 – 7	5½ - 6½	5 – 6	4½ - 5½	4 – 5	
Phitlhelelo ka tekano -Maiteko fela a go araba dipotsoMaiteko a go araba dipotso a a kwa tlasenyanaDikarabo tsa setlhogo. tse di sa tsepamangKganetso e e sa totang ya bosiamisi jwa lebokoMoithuti ga a ise a tlhaloganye setlhangwa le leboko sentle.	3 40-49%		5 – 6	4½ - 5½	4 – 5	3½ - 4½	3 – 4

4 I
NSC - Memorantam

PhitIhelelo e e potlana Bokoa jwa go tlhaloganya setlhogoPoeletso ya dikarabo nako nngwe go latlhegelwa ke karabo Ga go na kganetsano e e tseneletseng. thanolo e e fosagetseng Setlhangwa se se bokoa e le tota.	2 30-39%		4 – 5	3½ – 4½	3 – 4	1 – 3½
Ga a fitIhelela Dikarabo dingwe di tsamaelana le setlhogo mme ngangisano/kganetso ga e maleba O paletswe ke go araba dipotso Dintlha dingwe ga di na bopaki go bontsha fa di tsamaelana le setlhogo Bokoa thata mo ditlhangweng le mo lebokong.	1 0-29%			3 – 4	1 - 3½	0 – 3

7.1.2 RUBORIKI YA GO TSHWAYA DIPOTSO TSA DITLHAMO, PADI LE TERAMA Ela tlhoko pharologano ya maduo a a abetsweng diteng kgatlhanong le popego le puo.

DIKHOUTU LE KABELO YA MADUO.		DITENG [15] Thanolo ya setlhogo, boteng jwa ngangisano, netefatso le go tlhaloganya sekwalo.		POPEGO LE PUO [10] Popego, tatelano ya dintlha le tlhagiso. Puo, segalo le setaele se se dirisiwang mo ditlhamong.
Khoutu 7 80%–100%	PhitIhelelo ya dinaledi 12–15 maduo	-Boteng jwa thanolo ya setlhogo, dintlha tsotlhe di tlhotlhomisitsweThwadi ya dikarabo: 90% + bontle tota jwa dikarabo 80-89%: -Motseletsele wa ngangisano e e maleba e ikaegile ka sekwalo / setlhogoDitlhangwa le sekwalwa se se tlhalogantsweng ka phitlhelelo e e gaisang thata.	Phitlhelelo ya dinaledi 8–10	-Popego e e nyalelanangMatseno le bokhutlo jwa maemo a a kwa godimoNgangisano e e bopegileng sentle tota, puo, segalo le setaele se se tlhotlhegileng mme se nepagetse.
Khoutu 6 70–79%	Phitlhelelo ya matsetseleko	-Matsetseleko a thanolo ya setlhogo. Dintlha tsotlhe di tlhotlhomisiweDikarabo ka botlaloTatelano ya ngangisano e e	Phitlhelelo ya matsetseleko 7-71/2	-Tlhamo e e bopegileng sentleMatseno a a itumedisang le bokhutloNgangisano le mola wa kakanyo o o bonolo go ka latelwa.
1010/0	maduo	utlwagalang e filweGo tlhaloganya ditlhangwa le sentle.		-Puo, segalo le setaele se se nepagetsengTlhagiso e ntle tota.

Setswana Puo ya Gae (HL)/P2 23 DBE/Ngwanaitseele 2011 NSC – Memorantamo

Khoutu 5	Phitlhelelo e e	-Dikarabo dingwe di tsamaelana le	Phitlhelelo e e	-Popego e e siameng le ngangisano e e welang.
	tletseng	setlhogo mme ngangisano/kganetso ga e	tletseng	-Matseno le bokhutlo le ditemana tse di
		maleba.	6-61/2	nyalelanang sentle.
60–69%	9-10 maduo	-O paletswe ke go araba dipotso		-Kwelano ya ngangisano e ka latelwa.
		-Dintlha dingwe ga di na bopaki go		-Puo, segalo le setaele se se napagetseng mo
		bontsha fa di tsamaelana le setlhogo.		go rileng
		-Bokoa thata mo ditlhangweng le mo		
		lebokong.		
Khoutu 4	Phitlhelelo e e	-Thanolo ya setlhogo e e mo magareng ga	Phitlhelelo e e	-Bosupi jwa polelo bo a bonagala.
	itumedisang	e tlhotlhomise dintlha tsotlhe.	itumedisang	-Tlhamo e tlhaela tatelano ya dintlha.
		-Go na le dintlha tse di tshegetsang	5-51/2	-Diphoso tsa puo ga di dintsi.
50-59%	71/2-81/2	setlhogo.		-Segalo le setaele di a tsamaisana.
	maduo	-Dingangisano di a tshegetswa mme		-Ditemana di batlile di siama.
		bopaki ga bo a tota.		
Khoutu 3	Phitlhelelo ya	-Maiteko fela a go araba dipotso.	Phitlhelelo ya	-Popego e na le diphoso.
	tekano	-Maiteko a go araba dipotso a a kwa	tekano	-Ga go tatelano ya dintlha.
		tlasenyana.	4-41/2	-Diphoso tsa puo di a bonala.
40–49%	6-7 maduo	-Dikarabo tsa setlhogo.		-Segalo le setaele ga di tsamaelane le
		tse di sa tsepamang.		maikaelelo a se se kwadilweng.
		-Kganetso e e sa totang ya bosiamisi jwa		-Ditemana di tletse diphoso
		leboko.		'
		-Moithuti ga a ise a tlhaloganye		
		setlhangwa le leboko sentle.		

Khoutu 2	Phitlhelelo e e	-Bokoa jwa go tlhaloganya setlhogo.	Phitlhelelo	-Paakanyo e e bokoa.
	potlana	-Poeletso ya dikarabo nako nngwe go	e e potlana	-Dintlha ga di latelane.
		latlhegelwa ke karabo.		-Diphoso tsa puo le setaele go supa kwalo e e
30-39%	41/2-51/2	- Ga go na kganetsano e e tseneletseng.	3-31/2	bokoa.
	maduo	thanolo e e fosagetseng.		-Segalo le setaele ga di tsamaelane le lekwalo.
		- Setlhangwa se se bokoa e le tota.		-Ditemana di na le diphoso.
Khoutu 1	Ga a fithelela	-Dikarabo dingwe di tsamaelana le	Ga a	-Setlhogo ga se tsamaisane le diteng.
		setlhogo mme ngangisano/kganetso ga e	fitlhelela	-Ga go bopaki ba letlhomeso le tatelano ya dintlha.
		maleba.		-Puo e e bokoa.
0–29%	0–4	- O paletswe ke go araba dipotso.	0-21/2	-Setaele le puo e e fosagetseng.
	maduo	- Dintlha dingwe ga di na bopaki go		-Ditemana ga di a agega sentle.
		bontsha fa di tsamaelana le setlhogo.		
		- Bokoa thata mo ditlhangweng le mo		
		lebokong.		